

11 Rialú Liúntais Leasa Fhorlíontacha

- 11.1** Tá liúntais leasa fhorlíontacha in ainm is cúnamh a sholáthar dóibh siúd nach bhfuil dóthain maoin acu chun freastal ar a riachtanais nó ar riachtanais a gcleithiúnaithe. D'fhéadfadh íocaíocht sheachtainiúil tacaíocht ioncaim, forlonta seachtainiúla nó míosúla íocaíochta chun soláthar a dhéanamh do riachtanais shonracha leanúnach, agus/nó íocaíocht shingil aonuaire chun freastal ar riachtanas sonrach a bheith i gceist leis na liúntais. Déantar gach ceann de na híocaíochtaí faoin scéim a riarann an Roinn Coimirce Sóisialaí (an Roinn) ar an mbunús nach féidir leis an duine íoc as a n-acmhainní féin nó ó fhoinsí eile atá ar fáil. Déantar cur síos ar na príomhchatagóirí tacaíochta atá ar fáil i bhFíor 11.1.
- 11.2** Chun cáiliú don liúntas leasa forlíontach, ní mór go bhfuil cónaí ar an iarratasóir sa Stát, ní mór go sásaíonn siad an tástáil 'ghnáthchónaithe' agus tástáil mhaoine, agus ní mór go ndearna siad iarratas cheana féin ar aon sochar nó liúntas eile a d'fhéadfaidís bheith i dteideal a fháil. Sa chás go bhfuil an duine in ann oibriú, ní mór gur chláraigh siad le ceann d'oifigí seirbhísí fostaíochta na Roinne. Ar a bharr sin, chun cáiliú d'aon cheann de na forlonta chun freastal ar riachtanais shonracha, ní mór don iarratasóir aon choinníoll cáilitheach a chomhlíonadh agus a léiriú gurb ann don riachtanas agus nach bhfuil siad in ann freastal ar an riachtanas uile sin nó cuid de.

Fíor 11.1 Catagóirí d'íocaíochtaí liúntais leasa fhorlíontaigh

Liúntas bunúsach leasa forlíontach	Íocaíocht sheachtainiúil leo siúd a rinne iarratas ar scéim leasa shóisialaigh eile ach atá ag fanacht le cinneadh, nó daoine nach gcáilíonn faoi aon scéim eile. Tá sé in ainm is ioncam íosta seachtainiúil a sholáthar d'fhaighteoirí.
Forlíonadh Cíosa	Cúnamh le costais chíosa iad siúd a chónaíonn i gcóiríocht phríobháideach ar cíos.
Forlíonadh ús morgáiste ^a	Íocaíocht chun cabhrú le cion úis aisíocaíochtaí morgáiste úinéir tí.
Riachtanais eisceachtúla	Íocaíocht chun íoc as costas neamh-athfhillteach, mar shampla, earraí riachtanacha teaghlaigh a cheannach nó íoc as costais sochraide.
Riachtanais phráinneacha	Íocaíocht le duine nach gcáileofaí de ghnáth iad do liúntas leasa forlíontach ach go bhfuil riachtanas práinneach acu, ar nós an ghá chun earraí riachtanacha a cheannach i ndiaidh tuile nó tine.
Forlíonadh aiste bia ^b	Íocaíocht i dtreo costas roinnt aistí sonraithe bia a rinneadh a ordú i dtaobh cúrsaí leighis.
Forlíonadh téimh	Cúnamh le riachtanais eisceachtúla téimh a eascraíonn ó dhrochshláinte nó marthain.
Liúntas éadaí agus coisbhirt chun filleadh ar scoil	Cúnamh i dtreo costas éidí agus coisbhirt do leanaí a fhreastalaíonn ar an scoil.
Forlonta eile	Déanann an scéim soláthar ginearálta d'fhorlíonadh a íoc i gcás ina meastar go dteastaíonn sé.

Nótaí: a Cuireadh deireadh leis an scéim forlíonadh ús morgáiste d'iarratasóirí nua ó Eanáir 2014 ar aghaidh.

b Cuireadh deireadh leis an bhforlíonadh aiste bia le haghaidh iarratasóirí nua ó Fheabhra 2014 ar aghaidh.

- 11.3** Riarann seirbhís leasa pobail na Roinne an scéim, go príomha, a oibríonn in oifigí áitiúla na Roinne agus in ionaid áitiúla sláinte. Is í an eisceacht an liúntas éadaí agus coisbhir chun filleadh ar scoil, a riartar mar scéim neamhreachtúil ar leith agus a íoctar go lárnach.
- 11.4** A fhad le Deireadh Fómhair 2011, riar Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) an scéim liúntais leasa fhorlíontaigh thar ceann na Roinne.¹ Ó ghlac an Roinn leis an bhfreagracht as an scéim, dúnadh breis agus 420 oifig bheag leasa pobail agus rinneadh iad a chomhdhlúthú isteach in ionaid níos mó.

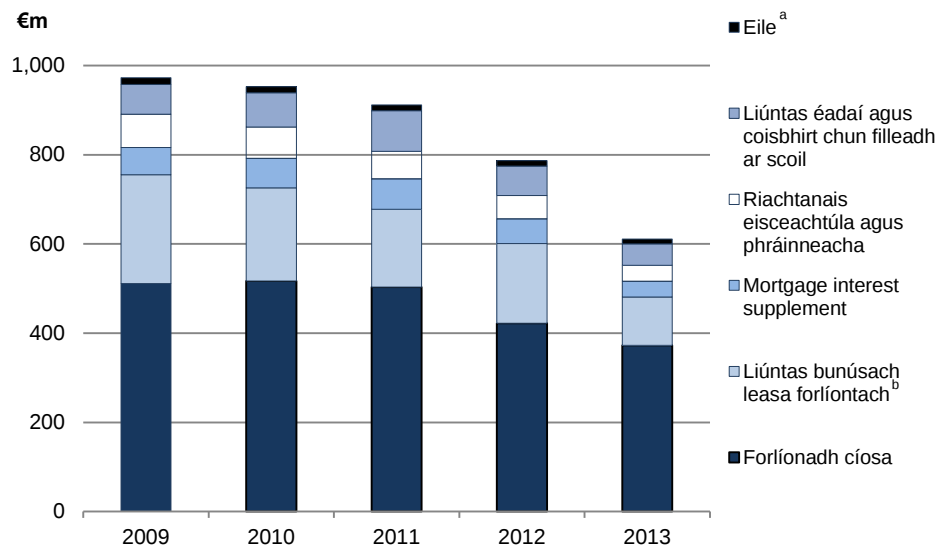
Neamhrialtachtaí Íocaíochta

- 11.5** In 2012, sainithníodh dhá chás de neamhrialtachtaí féideartha in íocaíochtaí leasa fhorlíontaigh ina raibh baint ag fostaithe na roinne. Ba é an caillteanas iomlán €1.2 milliún agus measadh go raibh caillteanas de bhreis ar €1 milliún i gceist i gceann amháin de na cásanna. Thuairiscigh an Roinn na ceistanna chuig an nGarda Síochána agus tá imscrúduithe ar bun.
- 11.6** Scrúdaíodh na rialuithe ar an scéim liúntais leasa fhorlíontaigh mar chuid den iniúchadh ar Vóta Coimirce Sóisialaí 2013. Rinne an t-iniúchadh scrúdú ar riaradh na scéime agus na rialuithe a bhí a n-oibriú in oifigí seirbhíse leasa pobail in dhá láthair - Cluain Dolcáin agus Leitir Ceanainn. I sampla de na cásanna i ngach láthair, thástáil an t-iniúchadh na rialuithe glactha, rinneadh cigireacht ar an gcáipéisíocht tacaíochta a bhí ar fáil chun bunús a thabhairt leis an éileamh agus an ráta íocaíochta, agus rinneadh scrúdú ar an leibhéal athbhreithnithe ar éilimh a bhí á n-íoc. Rinneadh scrúdú sa dá oifig, chomh maith, ar rialuithe eile, lena n-áirítear an méid a rabhthas ag tabhairt faoi iniúchadh bainistíochta ar shamplaí randamacha ar chásanna. Athbhreithníodh na nósanna imeachta a bhí i bhfeidhm chomh maith chun monatóireacht a dhéanamh ar rialuithe mar aon le torthaí iniúchtaí agus cigireachtaí roinne.
- 11.7** Mar gheall go bhfuil na cásanna de neamhrialtachtaí amhrasta inmheánacha faoi réir imscrúdú an Gharda Síochána, ní áirítear sonraí faoi na cásanna siúd sa tuarascáil seo. Ní bhaineann siad le hoibríochtaí i gCluain Dolcáin nó Leitir Ceanainn.

Treochtaí Caiteachais na Scéime

- 11.8** B'ionann an caiteachas ar leas forlíontach agus €611 milliún in 2013. Caitheadh breis agus 90% den chaiteachas ar liúntas bunúsach leasa forlíontach, forlíonadh cíosa, forlíonadh ús morgáiste agus íocaíochtaí eisceachtúla/riachtanas práinneach. Tá laghdú 37% tagtha ar chaiteachas na scéime i gcaitheamh na gcúig bliana a fhad le 2013 (féach Fíor 11.2)

¹ Faoi socrú sin, gearradh íocaíochtaí na scéime ar Vóta na Roinne. Rinneadh íocaíocht le FSS i dtreo a gcostais riaracháin.

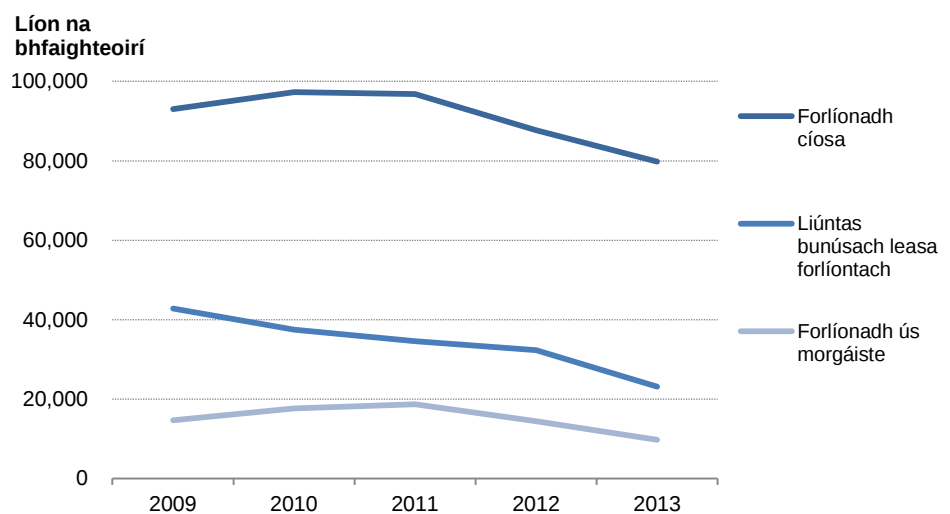
Fíor 11.1 Caiteachas na scéime liúntais leasa fhorlíontaigh, 2009-2013

Foinse: An Roinn Coimirce Sóisialaí

Nótaí: a Áirítear le 'eile' forlíonadh aiste bia agus forlíonadh téimh.

b Tá caiteachas an liúntais bhunúsaigh leasa fhorlíontaigh glan tar éis aon suimeanna a forchúitíodh a chur san áireamh ó scéimeanna eile - má tá an liúntas á íoc le héilitheoir atá ar feitheamh cinnidh ar éileamh faoi scéim eile agus má fhaomhtar an scéim sin ina dhiaidh sin, forchúitítear an liúntas leasa forlíontach a íocadh ón scéim eile. Ba í an tsuim iomlán a forchúitíodh in 2013 €134 milliún (€115 milliún in 2012).

11.9 Íocaíochtaí leanúnacha iad liúntas bunúsach leasa forlíontach, forlíonadh cíosa agus forlíonadh ús morgáiste a dhéantar le faighteoirí a fhad agus a gcoimeádtar an teidlíocht dóibh. Tá laghdú suntasach tagtha ar an líon daoine atá ag éileamh i ngach ceann de na catagóirí seo go mór le cúig bliana anuas (féach Fíor 11.3).

Fíor 11.3 Líon na bhfaighteoirí d'íocaíochtaí leanúnacha liúntais leasa fhorlíontaigh, 2009-2013

Foinse: Tuarascáil Bhliantúil Staitistiúil 2013 na Roinne Coimirce Sóisialaí

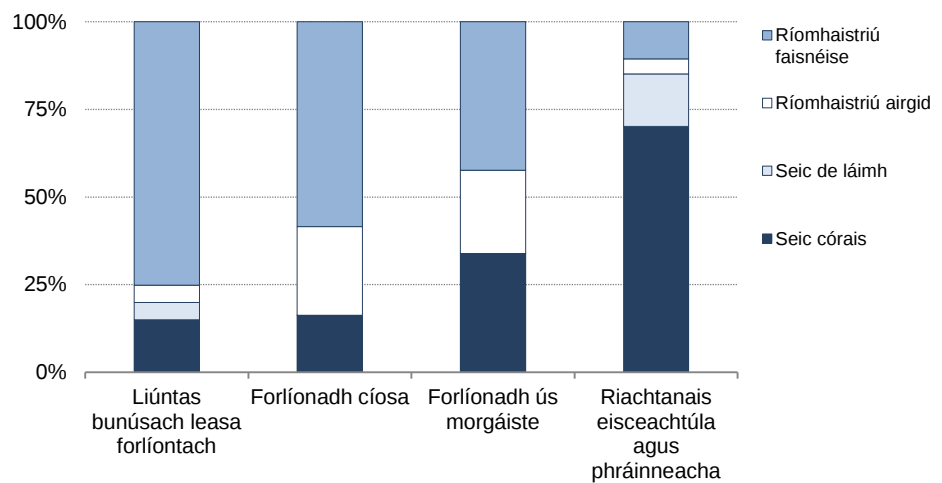
Modhanna Íocaíochta

11.10 Féadtar íocaíochtaí liúntais leasa fhorlíontaigh a dhéanamh trí cheann amháin de na modhanna a leanas

- ríomhaistriú airgid (EFT) – íoctar an tsuim atá le híoc go díreach le cuntas bainc
- ríomhaistriú faisnéise (EIT) – cuireann an Roinn An Post ar an eolas faoi na sonraí íocaíochta agus faigheann an t-éilitheoir an íocaíocht ag oifig an phoist tar éis dóibh a gcárta seirbhísí poiblí (nó a gcárta seirbhísí leasa shóisialaigh) a sholáthar
- seic – cibé acu seic an chórais a chlóítear go lárnach bunaithe ar na sonraí a iontráladh ar an gcóras agus a chuirtear sa phost chuig an éilitheoir, nó seic de láimh a scríobh an t-oifigeach a fhaomhann an t-éileamh. Ceanglaíonn nósanna imeachta na Roinne go n-eisítear a laghad íocaíochtaí seiceanna de láimh agus is féidir agus nár cheart iad a úsáid nuair a bhíonn cás práinneach i gceist agus ina dteastaíonn íocaíocht láithreach.

11.11 In 2013, rinneadh beagán faoi bhun 4.6 milliún íocaíocht do na chéad cheithre chatagóir de liúntas leasa forlíontach. Taispeántar i bhFíor 11.4 an méid íocaíochtaí a rinneadh de réir modh íocaíochta faoi gach ceann de na catagóirí sin i bhFíor 11.4.

Fíor 11.4 Modh íocaíochta de réir catagóire, 2013

Foinse: An Roinn Coimirce Sóisialaí

11.12 Ar an iomlán, rinneadh íocaíocht amháin as gach cúig in 2013 trí sheic. Rinneadh breis agus an tríú cuid d'íocaíochtaí forlíonadh ús morgáiste trí sheic, agus rinneadh íocaíocht amháin as gach sé íocaíocht forlíonadh cíosa trí sheic chomh maith. I gcás riachtanais eisceachtúla agus phráinneacha, rinneadh 85% de na híocaíochtaí trí sheiceanna de láimh nó seiceanna córasghinte. Mar gheall ar chineál na n-íocaíochtaí seo, is gnáiche go dteastaíonn go n-úsáidtear seiceanna le hiad a dhéanamh, mar shampla, sa chás go dteastaíonn íocaíocht láithreach. Íocaíochtaí aonuaire le faighteoirí iad íocaíochtaí riachtanas eisceachtúil agus práinneach. Níl teorainn ar an líon uaireanta is féidir le duine íocaíocht riachtanas eisceachtúil nó práinneach a éileamh agus a fháil.

11.13 Tá íocaíochtaí seic á scrúdú ag an Roinn faoi láthair, ag féachaint le hiad a aistriú, sa mhéid is féidir, chuig íocaíochtaí EFT.

- 11.14** Tá an tsuim is féidir a íoc le seic de láimh teoranta do €500 in aghaidh an tseic. As na 1.1 milliún seic a eisíodh in 2013, ba sheiceanna de láimh iad 7% iad ar a raibh luach iomlán €14.7 milliún. B'ionann agus thart ar €180 meánluach na seiceanna de láimh a eisíodh.

Bainistíocht Riosca na Scéime

- 11.15** Is éagsúil cineál na rioscaí a bhaineann le gach scéim leasa agus ar an ábhar sin, is gá beartas rialaithe na Roinne le haghaidh scéim leasa a dhearadh chun rioscaí ar leith na scéime a chur san áireamh. I gcás na scéime liúntais leasa fhorlíontaigh, tá roinnt fachtóirí ann a imríonn tionchar ar an bpróifíl riosca.

- Tá roinnt catagóirí éagsúla íocaíochta ann.
- Tá roinnt íocaíochtaí ar bun agus tá roinnt díobh ina n-íocaíochtaí aonuaire.
- I roinnt cásanna, teastaíonn íocaíocht ar an láthair.
- Tá próifílí éagsúla éilitheora ag gach catagóir d'íocaíocht.
- Tá roinnt modhanna éagsúla íocaíochta ann.

Ciallaíonn seo nach amhlaidh go mbíonn na rioscaí mar an gcéanna le haghaidh gach catagóir íocaíochta laistigh den scéim.

Tarlú Calaoise agus Earráide

- 11.16** Tugann an Roinn faoi shuirbhéanna calaoise agus earráide ar scéimeanna aonair ina n-athbhreithnítear sampla d'éilimh atá á n-íoc lena dheimhniú an bhfuil na héilitheoirí i dteideal na híocaíochtaí a fháil agus cibé acu an bhfuil nó nach bhfuil na suimeanna cearta á n-íoc. Cabhraíonn na suirbhéanna seo leis an Roinn leis na rioscaí a dheimhniú a bhaineann leis an scéim ag féachaint d'fheabhas a chur ar na bearta rialaithe atá i bhfeidhm acu (má theastaíonn sé). Chomh maith leis sin, soláthraíonn torthaí suirbhéanna calaoise agus earráide an deis don Roinn chun meastachán tréimhsiúil a dhéanamh ar an mbunleibhéal íocaíochtaí atá os cionn teidlíochta i scéim.

- 11.17** Suirbhé ar an bhforlíonadh cíosa a bhí sa suirbhé calaoise agus earráide ba dhéanaí a rinneadh ar aon chatagóir de liúntas leasa forlíontach. D'aimsigh an suirbhé, ar tuairiscíodh a thorthaí in Iúil 2014, íocaíochtaí os cionn na teidlíochta arbh ionann iad agus 6% den chaiteachas iomlán – 3.2% ag eascairt ó chalaois agus 2.8% ó earráid.¹ B'ionann an caiteachas ar an bhforlíonadh cíosa in 2013 agus €373 milliún. Is é 5.8% an meastachán ar an íocaíocht iomarca le haghaidh scéim shochar tithíochta na RA, atá cosúil le forlíonadh cíosa.² Sa mhullach air sin, shainaithin tuarascáil na RA tearcíocaíochtaí le héilitheoirí arbh ionann iad agus 1.6% den teidlíocht a bhí le híoc.

- 11.18** Tá scéim thacaíochta ioncaim na RA cosúil leis an liúntas bunúsach leasa forlíontach. Déanann sí soláthar do roinnt catagóirí d'éilitheoirí nach bhfuil aon ioncam acu nó a bhfuil ioncam íseal acu. Is é an meastachán ar an leibhéal d'íocaíochtaí iomarcacha ar an scéim sin 4% agus tuairiscítear gurb é an leibhéal tearcíocaíochtaí 1%.²

Measúnú Riosca

- 11.19** I gcás scéim leasa ar bith, teastaíonn bearta rialaithe a chuireann san áireamh measúnuithe rialta ar na rioscaí a bhaineann leis an scéim. Ba cheart torthaí chlár na n-athbhreithnithe ar éilimh, torthaí na suirbhéanna calaoise agus earráide agus breithniú

1 Cuireann Caibidil 10 breis sonraí ar fáil ar thorthaí an tsuirbhé ar chalaois agus earráid an liúntais leasa fhorlíontaigh.

2 Calaois agus Earráid sa Chóras Sochair: Réamh-Mheastacháin 2013/2014, an Roinn um Obair agus Pinsin, Bealtaine 2014.

leanúnach ar na rioscaí comhshaoil a bhaineann leis an scéim, faisnéis a sholáthar do na measúnuithe siúd.

- 11.20** Chríochnaigh FSS an measúnú riosca ba dhéanaí ar an liúntas leasa forlíontach in 2008. In 2012, luaigh an Roinn go raibh na cáipéisí measúnaithe riosca á nuashonrú acu le haghaidh gach limistéar, lena n-áirítear an liúntas leasa forlíontach.

Monatóireacht agus Imscrúdú Riosca

- 11.21** Déantar próisis bhainistíochta riosca na Roinne a chomhtháthú lena bpleanáil gnó. Tá ar bhainisteoir rioscaí a shainaithint atá roimh a limistéir, lena n-áirítear rioscaí oibríochtúla agus airgeadais agus iad seo a bhainistiú mar chuid den phróiseas bainistíochta gnó. Áirítear leis seo ceanglas chun tuairisciú a dhéanamh ar bhainistíocht riosca, lena n-áirítear príomhbhearta rialaithe inmheánaigh, ar bhonn ráithiúil.
- 11.22** In Eanáir 2013, tar éis gur sainaithníodh dhá cheann de na cásanna de neamhrialtachtaí féideartha inmheánacha, d'eisigh an Roinn ciorclán do gach bainisteoir inar leagadh amach na híosriachtanais rialaithe inmheánaigh le haghaidh liúntais leasa fhorlíontacha. In 2013, chomh maith, chuir Aonad Tacaíochta Rialaithe Inmheánaigh (ICSU) na Roinne tús le monatóireacht níos déine ar chomhlíonadh na bpríomhrialuithe bainistíochta ar leibhéal áitiúil. Shann an Roinn cúigear foirne breise don ICSU in 2013, agus mhéadaigh sin an líon foirne go dtí 15.
- 11.23** Luaigh an Roinn gur tharla an dá chás neamhrialtachta sa rannóg chéanna agus, mar thoradh air sin, bunaíodh aonad tiomnaithe iniúchta bainistíochta sa limistéar.
- 11.24** Tá an t-aonad freagrach as tabhairt faoi na seiceálacha bainistíochta le haghaidh gach limistéar seirbhíse leasa pobail laistigh den rannóg. Sannadh cúigear ardoifigeach feidhmiúcháin don aonad, a thug faoi scrúdú ar bhreis agus 3,400 comhad go dtí seo nár shainaithin aon saincheisteanas suntasacha rialaithe.
- 11.25** Thug Aonad Iniúchta Inmheánaigh na Roinne faoi dhá iniúchadh ar limistéir liúntas leasa forlíontach ó meabhraíodh do bhainisteoirí áitiúla na ceanglais rialaithe inmheánaigh in Eanáir 2013. Chríochnaigh an ICSU cigireachtaí ar chúig limistéar idir Nollaig 2013 agus Márta 2014.

Beartas Rialaithe

- 11.26** Baineann roinnt gnéithe leis an mbeartas reatha rialaithe le haghaidh an liúntais leasa fhorlíontaigh, lena n-áirítear
- rialaithe glactha – tugtar faoi sheiceálacha ar iarratais lena chinntiú nach soláthraítear an cúnamh ach dóibh siúd a chomhlíonann na critéir cháilitheacha agus go n-íoctar an tsuim cheart
 - athbhreithniú ar éilimh atá á n-íoc – athbhreithniú rialta ar éilimh atá á n-íoc (roghnaítear roinnt éileamh le hathbhreithniú a dhéanamh orthu sa chás go sainaithnítear athruithe ar chúinsí mar thoradh ar shonraí a sholáthair aonáin eile na hearnála poiblí)
 - rialaithe bainistíochta – seiceálacha ar shamplaí randamacha d'éilimh agus monatóireacht rialta ar thuairiscí íocaíochta mar aon le hathbhreithnithe iniúchta inmheánaigh agus cigireachtaí monatóireachta rialaithe

- rialaithe airgid – rialaithe ar fháltais a thagann chun solais go príomha ó ró-íocaíochtaí a aisghabháil.

Rialaithe Glactha

- 11.27** Tá ar na héilitheoirí ar an liúntas leasa forlíontach foirm iarratais a chomhlánú, a shíniú agus an dáta a bhreacadh uirthi, agus an cháipéisíocht ábhartha a sholáthar chun tacú lena n-éileamh. Is éagsúil atá an fhianaise a theastaíonn chun tacú le héileamh de réir na catagóire íocaíochta, ach áirítear léi fianaise i leith aitheantais, cruthúnas seolta agus fianaise i leith maoin. Seiceáiltear an t-iarratas agus an cháipéisíocht tacaíochta, agus lorgaítear breis fianaise sa chás go dteastaíonn sí. Déantar cinneadh, ina dhiaidh sin, ar cibé acu chun an t-éileamh a bhronnadh nó gan é a bhronnadh, agus ríomhtar an tsuim atá le híoc. Tá ar an oifigeach a dhéanann an cinneadh tuarascáil chinnidh a réiteach agus a shíniú. Rinneadh cur i bhfeidhm na rialuithe seo le haghaidh éileamh a íocadh nó a cuireadh chun íocaíochta in 2013 i measc sampla de chásanna sa dá oifig ar tugadh cuairt orthu.
- 11.28** Tugtar achoimre ar na saincheisteanna a tugadh chun solais ó scrúdú a rinneadh ar 57 cás in oifig Chluain Dolcáin agus Leitir Ceanainn i bhFíor 11.5.

Fíor 11.5 Torthaí an athbhreithnithe ar rialuithe glactha i measc sampla de chásanna

	Líon na gcásanna	
	Cluain Dolcáin	Leitir Ceanainn
Líon na gcásanna a scrúdaíodh	57	50
Líon na saincheisteanna a sainaitníodh	12 (21%)	14 (28%)
Saincheisteanna a sainaitníodh^a		
Ní raibh an fhoirm/na foirmeacha cuí iarratais i gcomhad ^b	5 (9%)	–
Ní raibh an fhoirm iarratais comhlánaithe	22 (39%)	3 (6%)
Ní raibh an phríomhcháipéisíocht tacaíochta i gcomhad	25 (44%)	29 (58%)
Ní raibh an tuarascáil chinnidh i gcomhad	20 (35%)	14 (28%)
Earráidí íocaíochta ^c	5 (9%)	3 (6%)

Foinse: Anailís ar thorthaí an scrúdaithe ar shampla de chásanna ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

Nótaí: a Shainaithin an scrúdú breis agus saincheist amháin le roinnt cásanna.

b Teastaíonn breis agus iarratas amháin le haghaidh roinnt catagóirí d'íocaíocht.

c Áirítear leis seo ceithre chás nár cheart go bhfuair an t-éilitheoir an íocaíocht agus ceithre chás inar íocadh an tsuim mhícheart.

- 11.29** Ní raibh na foirmeacha cuí iarratais i gcomhad nó níor comhlánadh go hiomlán iad i nach mór leath na gcásanna a scrúdaíodh in oifig Chluain Dolcáin. Ní raibh cáipéisíocht tacaíochta, lena n-áirítear cruthúnas aitheantais, cruthúnas seolta agus sainorduithe EFT le sonrú i líon mór cásanna sa dá oifig. Ní raibh tuarascáil chinnidh i gcomhad ag an tríú cuid de na cásanna. In ocht gcás, ina raibh earráid roinne i gceist go príomha, bhí na híocaíochtaí a rinneadh mícheart, lena n-áirítear dhá chás ina ndearnadh an íocaíocht faoi dhó.
- 11.30** D'fhreagair an bhainistíocht áitiúil sa dá oifig do thorthaí an iniúchta a chuirtear i láthair thuas.

- Luaigh bainistíocht áitiúil Chluain Dolcáin gur mheabhraigh siad don fhoireann an tábhacht a bhaineann le cáipéisíocht atá comhlánaithe i gceart chun tacú le gach íocaíocht. Eisíodh meabhrúcháin agus cóipeanna de na ciorcláin ábhartha roinne agus na treoirlínte dea-chleachtais don fhoireann, chomh maith. Tá gach cás a athbhreithnítear mar chuid den iniúchadh á scrúdú lena chinntiú go bhfuil an cháipéisíocht ábhartha i gcomhad agus go bhfuiltear ag leanúint na nósanna imeachta. I dtaobh na gcásanna ar leith a sainaitníodh, cuireadh íocaíocht amháin ar fionraí, athríomhadh trí cinn agus measúnaíodh ró-íocaíocht amháin i gcás eile.
- Luaigh bainistíocht áitiúil Leitir Ceanainn go bhfiosróidh siad sonraí na gcásanna seo agus, sa chás gur cuí, go gcomhlánfaidh siad na páipéir. I dtaobh deich gcás, sa chás nach raibh sainorduithe EFT i gcomhad, sholáthair an t-éilitheoir na sonraí ar a bhfoirm iarratais agus níor measadh gur theastaigh sé iarratas a dhéanamh ar shainordú. In 26 cás, sa chás nach raibh cruthúnas aitheantais i gcomhad, ba é an cleachtas, nuair a bhí an scéim á riaradh ag FSS, gan fianaise i leith aitheantais a chur i gcomhad sa chás nach raibh t-oifigeach leasa pobail feasach ar an éilitheoir. Tá fianaise i leith cásanna ar nós iad seo á nuashonrú ar bhonn leanúnach.

11.31 Sainaitníodh a mhacasamhail de shaincheistean na seacht scrúdú faoinar thug an tAonad Iniúchta Inmheánaigh agus an ICSU le déanaí. Áiríodh leis na scrúduithe siúd athbhreithniú ar 227 cás ar an iomlán agus tugtar achoimre ar na torthaí i bhFíor 11.6.

Fíor 11.6 Athbhreithniú ar chásanna ag Iniúchadh Inmheánach agus an ICSU

Saincheist	Líon na gcásanna inar sainaitníodh saincheist
Ní raibh na foirmeacha cuí iarratais i gcomhad	30 (13%)
Ní raibh aon aitheantas grianghraif i gcomhad	119 (52%)
Ní raibh aon ráitis bhainc i gcomhad	92 (40%)
Bhí cáipéisíocht neamhdhóthanach tacaíochta i gcomhad	86 (38%)
Bhí an ráta nó modh íocaíochta mícheart, nó níorbh fhéidir iad a dheimhniú bunaithe ar an gcáipéisíocht	50 (22%)

Foinse: An Roinn Coimisce Sóisialaí, Scrúduithe Iniúchta Inmheánaigh Mheán Fómhair agus Dheireadh Fómhair 2013, agus Cigireachtaí an Aonaid Tacaíochta Rialaithe Inmheánaigh, ó Shamhain 2013 go Márta 2014.

11.32 Thug an Roinn le fios gur ghlac an bhainistíocht i ngach ceann de na hoifigí a ndearna an tAonad Iniúchta Inmheánaigh cigireacht orthu agus ghlac an ICSU le moltaí na scrúduithe agus ghlac siad bearta lena chinntiú go dtabharfar faoin gcáipéisíocht, athbhreithniú agus seiceáil ábhartha uile amach anseo, lena n-áirítear oiliúint bhreise a sholáthar, de réir mar is gá. Thug an Roinn faoi deara go mbainfidh tabhairt isteach an chárta seirbhísí poiblí an gá chun aitheantas grianghraif a choimeád ar chomhaid chustaiméirí.

Athbhreithniú ar Éilimh atá á n-íoc

11.33 Rialú rithábachtach iad athbhreithnithe rialta ar theidlíocht chun monatóireacht agus maoirsiú a dhéanamh ar aon íocaíocht a dhéanann an Roinn. Íocaíochtaí 'aonuaire' iad roinnt catagóirí de liúntais leasa fhorlíontacha agus ní theastaíonn athbhreithniú tréimhsiúil dá bharr. Tá athbhreithnithe forordaithe ag íocaíochtaí leanúnacha, ar nós

an liúntais bhunúsaigh leasa fhorlíontaigh, forlíonadh cíosa agus forlíonadh ús morgáiste, a leagtar amach i dtreoirínte na roinne (féach Fíor 11.7).

Fíor 11.7 Minicíocht na n-athbhreithnithe ar éilimh atá á n-íoc

Catagóir Íocaíochta	Straitéis Athbhreithnithe
Liúntas bunúsach leasa forlíontach	Athbhreithniú seachtainiúil.
Forlíonadh cíosa	Cuairt a thabhairt ar an mbaile uair sa bhliain, sa chás gur gá ^a , agus athbhreithniú airgeadais a dhéanamh ar a laghad faoi dhó sa bhliain.
Forlíonadh ús morgáiste	Cuairt a thabhairt ar an mbaile uair sa bhliain, sa chás gur gá ^a , agus athbhreithniú airgeadais a dhéanamh ar a laghad faoi dhó sa bhliain.
Forlíonta eile	Bunaítear minicíocht an athbhreithnithe ar mheasúnú ar na hathruithe dóchúlacha.

Foinse: An Roinn Coimirce Sóisialaí, Lámhleabhar um Dhea-Chleachtas an Liúntais Leasa Fhorlíontaigh, 2013.

Nóta: a I measc na dtosca a bhreithnítear nuair a bhíonn an cinneadh á dhéanamh an dteastaíonn nó nach dteastaíonn athbhreithniú tá an dóchúlacht go dtiocfaidh athrú ar chúinsí, measúnú a dhéanamh ar cé chomh fada a mhairfidh an gá leis an íocaíocht agus na hathruithe reachtúla a imreoidh tionchar ar rátaí íocaíochta.

11.34 Cruthaíonn córas próiseála na Roinne don scéim tuarascálacha laethúla 'rabhaidh' maidir le cásanna an liúntais bhunúsaigh leasa fhorlíontaigh atá le hathbhreithniú. Liostálann na tuarascálacha cásanna a bhfuil an liúntas á fháil acu atá ar feitheamh cinnidh ar éileamh ar íocaíocht leasa eile. Seiceáiltear na tuarascálacha lena chinntiú nach ndearnadh cinneadh go fóill. Liostálann na tuarascálacha cásanna eile atá sceidealaithe le haghaidh athbhreithniú. In oifig Leitir Ceanainn, marcáiltear cásanna amhail bheith athbhreithnithe ar an tuarascáil 'rabhaidh'. I gCluain Dolcáin, ní choimeádtar na tuarascálacha, mar sin, ní féidir a dheimhniú an ndearnadh athbhreithniú ar chásanna.

11.35 Leagtar amach an méid faoinar tugadh athbhreithnithe do na 44 cás forlíonadh cíosa agus forlíonadh ús morgáiste a scrúdaíodh i bhFíor 11.8.

Fíor 11.8 Saincheisteanna a sainathnódh le hathbhreithnithe ar shampla de chásanna forlíonadh cíosa agus forlíonadh ús morgáiste

	Líon na gcásanna	
	Cluain Dolcáin	Leitir Ceanainn
Líon na gcásanna a scrúdaíodh	19	25
Torthaí		
Fianaise ar bith gur tugadh cuairt ar an mbaile	6	7
Fianaise ar bith gur tugadh cuairt ar an mbaile le déanaí	3	18
Fianaise gur tugadh faoi chuairt ar an mbaile le déanaí	10	–

Foinse: Anailís ar thorthaí an scrúdaithe ar shampla de chásanna ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste.

11.36 Dheimhnigh scrúduithe Iniúchta Inmheánaigh agus an ICSU nach raibh aon fhianaise ann gur tugadh faoi na hathbhreithnithe riachtanacha i measc 42 (18%) de na 227 cás a ndearnadh cigireacht orthu.

- 11.37** Thug an Roinn le fios go dtugtar faoi chuairteanna ar an mbaile agus aird ar an leibhéal riosca a bhaineann le cásanna aonair agus nach mbeadh úsáid éifeachtúil á baint as acmhainní chun tabhairt faoi chuairteanna ar an mbaile maidir le gach éilitheoir ar fhorlíonadh cíosa agus ús morgáiste ar bhonn bliantúil.

Rialuithe Bainistíochta

- 11.38** Athbhreithniú rialta ar thuarascálacha íocaíochta agus seiceáil rialta samplaí randamacha d'éilimh (iniúchtaí bainistíochta) atá sna príomhrialuithe bainistíochta. Baineann rithábacht leis na rialuithe sin le haghaidh íocaíochtaí aonuaire nó éilimh ghearmharthanacha sa chás nach bhfuil athbhreithniú tréimhsiúil ar theidlíocht indéanta i gcónaí.

Rialuithe Íocaíochta

- 11.39** I measc na rialuithe bainistíochta ar íocaíochtaí leasa fhorlíontaigh tá
- ceadú ag bainisteoir ceantair i leith seiceanna córasghinte le haghaidh breis agus €2,000 sula ndéantar an íocaíocht
 - athbhreithniú seachtainiúil ar gach íocaíocht os cionn €2,000 a eisíodh trí EFT
 - scrúdú ráithiúil ar úsáid leabhar seiceanna.
- 11.40** I Leitir Ceanainn agus Cluain Dolcáin araon, dheimhnigh an t-iniúchadh nach raibh scrúdú á dhéanamh ar leabhair seiceanna de láimh. Dheimhnigh an t-iniúchadh, chomh maith, i gCluain Dolcáin, nach rabhtas ag tabhairt faoi athbhreithniú ar thuarascálacha íocaíochta. Luaigh bainisteoir ceantair Leitir Ceanainn go dtugtar faoi sheiceáil ar thuarascálacha seachtainiúla ach nach gcoimeádtar fianaise ina leith seo.
- 11.41** I gceithre as seacht limistéar a scrúdaigh Iniúchadh Inmheánach agus an ICSU, ní rabhtas ag tabhairt faoin athbhreithniú ar íocaíochtaí EFT faoi mar is gá. Anuas air sin, tugadh easnaimh maidir le híocaíochtaí de láimh a sheiceáil faoi deara i gceithre limistéar chomh maith.

Íocaíochtaí Ainmnithe

- 11.42** Forálann an reachtaíocht liúntais leasa fhorlíontaigh d'íocaíocht go díreach le soláthróirí thar ceann éilitheoirí maidir le, mar shampla, deisiúcháin ar fhearais nó íocaíocht cíosa le tiarna talún. Sna cásanna siúd, tá ar an éilitheoir foirm íocaíochtaí ainmnithe a chomhlánú a údaraíonn an Roinn chun an soláthróir a íoc.
- 11.43** I gCluain Dolcáin, tugadh faoi deara gur dhírigh foireann na Roinne éilimh ar sholáthróir singil le haghaidh deisiúcháin agus cothabháil fearais. Ní dhearnadh monatóireacht ar an leibhéal íocaíochtaí leis an soláthróir, áfach. Luaigh an bhainistíocht áitiúil go ndéanfar athbhreithniú ar úsáid soláthróra shingil.
- 11.44** Sna seacht limistéar a d'athbhreithnigh Iniúchadh Inmheánach agus an ICSU, tugadh an teip faoi deara ar fhoirmeacha údaraithe a úsáid le haghaidh íocaíochtaí ainmnithe. Deimhníodh go raibh líon mór d'íocaíochtaí riachtanas eisceachtúil ag láthair amháin le híocaithe ainmnithe gan cuótaí ná fáлтаis le haghaidh na n-oibreacha faoinar tugadh. Dheimhnigh Iniúchadh Inmheánach, chomh maith, gur atreoraigh limistéar amháin custaiméirí chuig soláthróir ar leith.

Iniúchtaí Bainistíochta

- 11.45** Is é beartas na Roinne go roghnaítear sampla de 5% d'idirbheartaíochtaí don mhí roimhe agus 1% d'idirbheartaíochtaí na dtrí mhí roimhe sin go randamach gach mí, le seiceáil lena chinntiú go bhfuil an íocaíocht in ord. Tá ar oifigigh a thugann faoi na seiceálacha a shásamh dóibh féin
- go gcloítear le gach nós imeachta, treoirlíne agus an reachtaíocht go léir
 - go gcomhlánaíonn agus síníonn an t-éilitheoir agus an t-oifigeach roinne gach foirm, faoi mar is ceart
 - gur cuireadh an ráta agus an modh ceart íocaíochta i bhfeidhm
 - go bhfuil an seoladh i gceart
 - i gcás íocaíochtaí seiceanna de láimh, go gcomhfhreagraíonn an íocaíocht d'fhaisnéis ar an gcomhad agus don leabhar seiceanna, agus gur ghá an íocaíocht a dhéanamh trí sheic de láimh
 - ní raibh aon choimhlintí dealraitheacha leasa ann, mar shampla, cibé acu an raibh nó nach raibh baint ag comhaltaí foirne a bhfuil aithne acu ar an éilitheoir nó atá mar ghaolta nó dlúthchairde leis an éilitheoir leis an éileamh a phróiseáil.
- 11.46** Ba cheart don bhainisteoir áitiúil athbhreithniú a dhéanamh ar an seicliosta is gá a chomhlánú le haghaidh gach cáis. Áirítear cásanna a roghnaíodh ach nár críochnaíodh na seiceálacha orthu laistigh de cheithre mhí le tuarascáil a chuirtear faoi bhráid an bhainisteora ceantair, bainisteoir rannóige agus an ICSU. Leagtar amach achoimre de réir réigiúin ar chásanna nach ndearnadh seiceálacha ar feadh breis agus ceithre mhí amhail Nollaig 2013 i bhFíor 11.9.
- 11.47** Ar an iomlán, amhail Nollaig 2013, ní raibh ach beagán de bhreis ar 5,000 cás ann a roghnaíodh lena seiceáil ach nár críochnaíodh na seiceálacha ceithre mhí tar éis iad a roghnú. Cé go bhfuil beagán de bhreis ar 300 láthair ann nach ndearnadh seiceálacha iontu ar feadh breis agus ceithre mhí, tá sé láthair ann ina bhfuil breis agus 100 cás ann gan seiceáil. Thug an Roinn chun suntais go mbaineann an fhaisnéis ar sheiceálacha nach bhfuil déanta le tráth ar leith ama agus go bhfuil riaradh na scéime á chlaochlú go mór faoi láthair.

Fíor 11.9 Iniúchtaí bainistíochta ar liúntas leasa forlíontach nach ndearnadh ar feadh breis agus ceithre mhí, amhail Nollaig 2013^a

Réigiún	Líon na láithreacha leasa pobail	Cásanna a roghnaíodh le haghaidh iniúchta ach nach ndearnadh seiceáil orthu	An meánlíon in aghaidh na láithreach	An líon is airde gan seiceáil ag láthair
Corcaigh Láir	41	93	2	17
An tOirthuaisceart	22	782	36	82
An tIarthar	54	424	8	115
An tIarthuaisceart	35	94	3	43
Lár Tíre Thuaidh	33	391	12	74
Laighin Láir	39	222	6	57
An tIardheisceart	38	15	—	8
An tIarthar Láir	40	133	3	39
Lár Tíre Theas	35	194	6	46
An tOirdheisceart	21	59	3	25
Baile Átha Cliath Theas	46	182	4	80
Baile Átha Cliath Thuaidh	54	367	7	222
Baile Átha Cliath Láir	94	2,068	22	412
Gach réigiún	552	5,024	9	412

Foinse: An Roinn Coimirce Sóisialaí

Nóta: a Ní áirítear leis seo cásanna maidir leis an liúntas éadaí agus coisbhírt chun filleadh ar scoil (2,633) agus aonaid chíosa i Laighin Láir (698) agus Baile Átha Cliath Thuaidh (981).

11.48 Tugadh cuairt ar oifig Chluain Dolcáin i Lúnasa 2013, ag tráth nach raibh na hiniúchtaí bainistíochta críochnaithe go fóill le haghaidh Aibreán 2013. I dtaobh na gcásanna siúd inar cuireadh iniúchtaí i dtaifead amhail bheith críochnaithe, níor thug oifigeach den ghrád cuí faoi na seiceálacha agus níor críochnaíodh an seicliosta riachtanach.

11.49 Mar fhreagairt do thorthaí an iniúchta, thug an bhainistíocht áitiúil i gCluain Dolcáin le fios gur cuireadh an mhoill ar thabhairt faoi na hiniúchtaí bainistíochta chun feabhas a chur ar thuiscint an bhainisteora ceantair ar phróiseáil éileamh ar leas forlíontach agus cé nár bhain an t-oifigeach tacaíochta cléireachais a raibh an seicliosta á chomhlánú aige, den ghrád cuí, sheiceáil an bainisteoir ceantair gach éileamh ina dhiaidh sin agus ghlan sé iad ar an gcóras. Luaigh siad go gcomhlíonann na seicliostaí agus na seiceálacha uile na nósanna imeachta.

11.50 I Leitir Ceanainn, bhí iniúchtaí bainistíochta cothrom le dáta i nDeireadh Fómhair 2013. Ní raibh aon fhianaise i leith an ghnímh a rinneadh, áfach, ag seacht gcinn as na 32 cás a athbhreithníodh le linn an iniúchta ónar theastaigh gníomh athleantach. Anuas air sin, sheiceáil oifigeach 12 cheann de na 32 cás a phróiseáil an cás sin, ag tráth éigin. Luaigh an bhainistíocht áitiúil nach leagann na gníomhartha ag oifigeach i ndiaidh an chinnidh thosaigh, ar nós athdheimhniú fócaíochta leanúnaí, aon chosc ar an oifigeach sin ó thabhairt faoin tseiceáil. Ina dtuairim, is í an toisc ríthábhachtach nach dtugann oifigigh faoi sheiceálacha ar aon éileamh inar údaraigh siad an fócaíocht tosaigh.

11.51 Dheimhnigh scrúduithe Iniúchta Inmheánaigh agus an ICSU ar sheacht limistéar liúntais leasa fhorlíontaigh

- i gceithre limistéar, ní raibh an bainisteoir limistéir ag tabhairt faoin tseiceáil riachtanach ar na hiniúchtaí bainistíochta a críochnaíodh
- i limistéar amháin, ní raibh an cháipéisíocht maidir le seiceálacha i gcomhad
- ní raibh seicliostaí á gcoimeád i limistéar amháin.

Rialú Aisghabhálacha Airgid

11.52 Eascraíonn airgead a fuarthas in oifigí roinne go príomha ó aisghabhálacha a dhéanann an Roinn ar ró-íocaíochtaí a rinneadh roimhe seo. Ceanglaíonn beartas na Roinne¹

- go n-eisítear fáltas oifigiúla do gach aisghabháil airgid agus taispeántar fógra i leith an bheartais seo go soiléir do mhuintir an phobail
- coimeádtar leabhar airgid chun airgead ar láimh a chur i dtaifead
- réitítear suimeanna a chuirtear i dtaisce ar ráitis bhainc gach ráithe
- déantar taiscí rialta agus ní sháraíonn suimeanna airgid agus seiceanna ar láimh €1,000.

11.53 San oifig seirbhíse leasa pobail i gCluain Dolcáin, ní raibh aon leabhar airgid ná leabhar fáltas ann ag tráth an iniúchta (Lúnasa 2013). Luaigh an fhoireann áitiúil nach bhfuarthas aon aisghabhálacha sa bhliain sin go dtí an tráth sin ama. Luaigh an bhainistíocht áitiúil, idir an dá linn, gur eisíodh leabhair fáltas agus gur leagadh béim ar an tábhacht a bhaineann le fáltas a eisiúint.

11.54 San oifig seirbhíse leasa pobail i Leitir Ceanainn, coimeádtar leabhar airgid agus eisítear fáltas nuair a bhíonn airgead á aisghabháil. Ní raibh aon fhianaise ann, áfach, i leith athbhreithniú bainistíochta ar an leabhar airgid. Shainaithin scrúdú ar na leabhair fáltas agus na leabhair airgid fáltas a eisíodh nach cuireadh i dtaifead sa leabhar airgid. Sainaithníodh dhá chás nár cuireadh airgead i dtaifead a fuarthas maidir le ró-íocaíochtaí ar an gcóras bainistíochta fiachas ró-íocaíochta (ODM). Thug an bhainistíocht áitiúil le fos go raibh seo mar gheall ar mhaoirsiú agus go gcuirfí tús le hathbhreithnithe ar an leabhar airgid anois. Ina theannta sin, meabhraíodh don fhoireann na nósanna imeachta chun fáltas airgid a chur i dtaifead ar an gcóras ODM.

11.55 Dheimhnigh na hathbhreithnithe a rinne Iniúchadh Inmheánach agus an ICSU nár coimeádadh leabhar airgid agus nár taispeánadh fógra a thug an beartas le fios chun fáltas a eisiúint i gcúig as seacht limistéar. I gcás amháin, ní raibh leabhair fáltas á n-úsáid agus i gcás eile, d'eisigh an t-oifigeach fáltas lámhscríofa maidir le hairgead a fuarthas agus d'eisigh an bainisteoir ceantair fáltas oifigiúil ag tráth ní ba dhéanaí. Ní raibh nósanna imeachta ag na limistéir seo chun airgead a láimhseáil. I gcás amháin, bhí breis agus €1,000 ar láimh.

11.56 D'eisigh an Roinn ciorclán nua ar aisghabhálacha airgid don fhoireann in Iúil 2014. Leagtar amach sa chiorclán na treoirlínte agus na nósanna imeachta nach mór a leanúint agus áirítear leis cáipéisíocht nua agus tuairisceáin nach mór don fhoireann a úsáid anois.

¹ Is iad na riachtanais íosta rialaithe inmheánaigh na nósanna imeachta seo a leag an Roinn amach i gclóclán a scaipeadh ar gach bainisteoir in Eanáir 2013.

Conclúidí agus Moltaí

- 11.57** Tá an scéim liúntais leasa fhorlíontaigh neamhghnách sa mhéid go bhfuil roinnt catagóirí éagsúla d'íocaíocht inti, agus go ngabhann a rioscaí agus a bpróifílí éagsúla éilítheora le gach ceann díobh. Méadaítear an riosca mar gheall, i roinnt cásanna, gurb íocaíocht aonuaire a bhíonn i gceist agus tharlódh go dteastódh an íocaíocht láithreach bonn. Cruthaíonn seo gá le modhanna éagsúla íocaíochta. Críochnaíodh an measúnú foirmiúil deireanach ar an scéim in 2008, ag tráth inar riar Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) an scéim.
- 11.58** Léiríonn dhá chás de neamhrialtachtaí féideartha inmheánacha le caillteanais shuntasacha mheasta an riosca a bhaineann leis an scéim. I measc fhreagairt na Roinne do na cásanna siúd, bhí athlua don fhoireann ar na riachtanais íosta rialaithe inmheánaigh agus monatóireacht lárnach a thabhairt isteach ar an méid a dhéanann oifigí áitiúla iniúchtaí bainistíochta a chríochnú. Sannadh foireann bhreise d'Aonad Tacaíochta Rialaithe Inmheánaigh na Roinne (ICSU) in 2013, agus bunaíodh aonad tiomnaithe iniúchta bainistíochta sa rannóg inar thit na neamhrialtachtaí féideartha amach.
- 11.59** Léiríonn an tuarascáil seo na torthaí ar obair iniúchta agus obair an ICSU agus Iniúchta Inmheánaigh a rinneadh roinnt míonna i ndiaidh na bhfeabhsúchán siúd ar rialú. Tugann na torthaí le fios go raibh saincheistanna suntasacha ann le hoibriú na bpríomhrialuithe maidir leis an scéim. Ina measc seo tá riaráiste fairsing i gcríochnú iniúchtaí bainistíochta agus teip ar thabhairt faoi athbhreithnithe ar íocaíochtaí – rialuithe lena mbaineann tábhacht ar leith chun cosc a chur ar chalaois inmheánach agus an chalaois sin a bhrath. Is gá don Roinn dul i ngleic leis na saincheistanna seo, chomh maith, mar cheist phráinne.
- 11.60** I roinnt cásanna, déanann an Roinn íocaíochtaí go díreach le soláthróirí thar ceann éilítheoirí. Dheimhnigh iniúchtaí agus cigireachtaí Roinne nach bhfuarthas údarú an éilítheora le haghaidh na gcásanna uile sin. Chomh maith leis sin, tugadh cleachtas faoi deara ina n-úsáidtear soláthróirí singil le haghaidh earraí nó seirbhísí ar leith. Cé go bhféadfadh go mbainfeadh buntáistí le soláthróirí singil a úsáid faoi chúinsí áirithe, tá rioscaí ann nach mbainfí an luach ab fhearr amach sa chás nach leantar na nósanna imeachta cearta soláthair, agus go ndéantar soláthróirí áirithe a roghnú go fabhrach.

Moladh 11.1

Ba cheart don Roinn tabhairt faoi mheasúnú cothrom le dáta chun gach ceann de na rioscaí a shainaithint a bhaineann leis an scéim liúntais leasa fhorlíontaigh. Ba cheart go leagfadh an cháipéisíocht sin amach go soiléir na rioscaí éagsúla a thagann chun solais ar gach catagóir íocaíochta. Chabhródh suirbhéanna rialta ar chalaois agus earráid ar ghnéithe éagsúla na scéime le rioscaí a shainaithint agus an leibhéal íocaíochtaí iomarcacha a rianú le himeacht ama.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe. Tabharfaidh an Roinn faoi mheasúnú riosca ar liúntas leasa forlíontach a luaithis is féidir. Críochnaíodh suirbhé ar chalaíoch agus earráid le déanaí ar an scéim forlíonadh cíosa. Chabhraigh seo leis an Roinn chun na príomhlíonastóir riosca a shainaithint agus leag sé béim ar shaincheistean na rialaithe ar gá dul i ngleic leo in oibriú na scéime amach anseo. Tá suirbhé breise ar chalaíoch agus earráid ar liúntas leasa forlíontach sceidealaithe le bheith déanta in 2016. In 2014, tar éis imscrúdú a dhéanamh ar na cásanna de neamhrialtachtaí féideartha, cuireadh rialuithe treisithe i bhfeidhm, lena n-áirítear eisiúint uathoibríoch duillín comhairle d'éilítheoirí tar éis fócaíocht de lámh a fháil. Sa mhullach air sin, coimeádtar gach seic córais a eisítear ar lá ar leith d'éilítheoir ina bhfuil luach níos airde ná €2,000 ar na híocaíochtaí go léir, ar feitheamh faofa ar leibhéal an phríomhoifigigh chúnta sa rannóg chúí.

Moladh 11.2

Ba cheart don Roinn a dheimhniú cén fáth nach n-oibríonn na rialuithe reatha ag gach tráth, agus breithniú a dhéanamh ar bhealaí chun na rialuithe siúd a bhunú in obair laethúil gach oifig áitiúil. Ba cheart machnamh a dhéanamh ar sheimineáir agus plé áitiúil a dhéanamh maidir le conas a chuirfear i bhfeidhm na rialuithe a leagtar amach ar leibhéal praiticiúil.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe. Ó aistríodh an tseirbhís leasa pobail chuig an Roinn in 2011, tharla athstruchtúir agus athchumrú suntasach na seirbhíse. Theastaigh athoiliúint agus cleachtadh uaidh seo i measc na foirne ar réimse fairsing dualgas a raibh tionchar acu ar oibriú rialuithe inmheánacha. Tugann an Roinn anois tús áite do mhonatóireacht agus do chur i bhfeidhm na rialuithe riachtanacha. Léireofar seo sna spriocanna sonracha a chur san áireamh ar bhonn leanúnach mar chuid den phróiseas bainistíochta agus forbartha feidhmíochta agus sna cruinnithe míosúla bainistíochta rannóige ar a bhfuil beirt rúnaithe cunta ina gcathaoirleach.

Chomh maith leis sin, cinntíonn an t-aonad forbartha foirne go gcuirtear an oiliúint chúí ar an bhfoireann uile agus go dtreiseoidh modúil nua oiliúna atá á ndearadh faoi láthair an díriú ar rialú agus iniúchadh. Chuir an ICSU tús le clár cur i láthair a sholáthraíonn oiliúint um fheasacht ar rialú ar fáil don fhoireann seirbhís leasa pobail (rinneadh sé chur i láthair go dtí seo i mbliana). Nuashonraítear an lámhleabhar um dhea-chleachtas ar bhonn leanúnach agus scaiptear gach athrú ar scéimeanna agus cleachtais ar an bhfoireann. Cuirfidh treoirlínte athbhreithnithe maidir le fáiltas airgid agus córas nua bainistíochta fiachais feabhas ar rialuithe chomh maith.

Moladh 11.3

Ba cheart don Roinn leanúint agus monatóireacht a dhéanamh ar an méid atá na hiniúchtaí forordaithe bainistíochta á gcríochnú. Ba cheart d'iniúchtaí inmheánacha agus cigireachtaí an ICSU díriú ar na láithreacha siúd ina bhfuil an riaráiste is mó d'iniúchtaí i dtéarmaí iomlána agus céatadáin araon. Ba cheart monatóireacht a dhéanamh ar cháilíocht agus ar dhoimhneacht na n-athbhreithnithe faoina dtugtar, chomh maith.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe. Déanann an ICSU monatóireacht ar oibriú iniúchtaí bainistíochta agus sa chás go bhfuil fianaise ann nach bhfuiltear ag tabhairt faoi na seiceálacha ar bhealach tráthúil, cuirtear an bainisteoir rannóige ar an eolas faoi. Ar a bharr sin, chuir an ICSU tús le clár náisiúnta cigireachta. Úsáidtear neamhchloí leis an gceanglas chun iniúchadh bainistíochta a dhéanamh mar chuid den anailís riosca chun clár cigireachta an ICSU a dheimhniú. Comhoibríonn an ICSU agus Iniúchadh Inmheánach ar bhonn leanúnach leis an gcumhdach is fairsinge is féidir a chinntiú. Soláthraíonn an t-aonad forbartha foirne oiliúint ar iniúchadh bainistíochta.

Moladh 11.4

Ba cheart don Roinn a gcóras bainistíochta riosca a leasú chun soláthar a dhéanamh do dheimhniú i measc na mbainisteoirí go bhfuil na príomhrialuithe á n-oibriú ina limistéar.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe. Teastaíonn seo mar chuid de phróiseas bainistíochta riosca agus pleanála gnó na Roinne. Tá ar gach limistéar gnó tuairisicú ráithiúil a dhéanamh ar bhainistíocht riosca, lena n-áirítear measúnú ar na leibhéil reatha de rialú atá i bhfeidhm. Áirítear leis seo nuashonrú ar an bplean gníomhaíochta chun an riosca a mhaolú agus athmheasúnú ar an rangú riosca. Chun na próisis seo a threisiú níos mó, meabhrófar do bhainisteoirí rannóige faoin ngá a dheimhniú go bhfuil na príomhrialuithe á n-oibriú i leith an leibhéil riachtanaigh. Sa mhullach air sin, earra seasta a bheidh ann seo le haghaidh cruinnithe míosúla idir bainisteoirí réigiúnacha, bainisteoirí rannóige agus bainisteoirí limistéir.

Moladh 11.5

Ba cheart don Roinn monatóireacht a dhéanamh ar an leibhéal íocaíochtaí a rinneadh le soláthróirí agus a chinntiú go leantar na nósanna imeachta cuí soláthair.

Freagairt an Oifigigh Chuntasaíochta

Comhaontaithe. Úsáidtear an fhoirm seo íocaíochta, go ginearálta, nuair a dhéantar an freastal is fearr ar riachtanais an chustaiméara lena chinntiú go n-úsáidtear an t-airgead don chuspóir a bheartaítear. Idir an custaiméir agus an soláthróir atá an caidreamh ceannaigh nó conarthach. Athbhreithneoidh an Roinn a mbeartas maidir le híocaíochtaí le soláthróirí le feabhas a chur ar nósanna imeachta rialaithe agus soláthair. Píosanta suntasacha oibre a bheidh ann seo agus tabharfar faoi i líon céimeanna ag tosú i bhfómhair 2014.